

Cis pospolity

Cis pospolity (*Taxus baccata* L.) to krzew lub drzewo dorastające do 20 m wysokości, o korze szarowisniowej, liściach iglastych, zimozielonych. Igły Cisa osiągają 15-30 mm długości i 2-2,5 mm szerokości. Są płaskie o brzegach lekko zagiętych, zastrzone na końcach, miękkie, na górnej stronie ciemnozielone, błyszczące, dołem jaśniejsze, matowe. Owocem jest szyszkojagoda. Nasiona ma czarne, ujęte w kubkowatą czerwoną, jadalną osnówkę. Jest to drzewo bez żywicy, zawiera trujący alkaloid – taksynę.

Cis zawsze był cenny z uwagi na twarde i odporne na czynniki atmosferyczne drewno. Wycinano go i użytkowano w stolarstwie, meblarstwie i do wyrobu galanterii drzewnej, był również przerabiany na podkłady kolejowe. Pale cisowe służyły do umocnień nabrzeży portowych. Dzisiaj cis w drzewostanach jest rzadko spotykany i podlega ochronie prawnej. Najstarszym drzewem w Polsce jest cis o obwodzie 512 cm, rosnący w Henrykowie Lubąskim, woj. dolnośląskie, oceniany na 1250 lat.

W Polsce funkcjonują 33 rezerваты ochrony cisa pospolitego. Najbardziej znanym jest rezerwat „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” w Wierchlesie na terenie Borów Tucholskich. Ochrona ścisła i zaniechanie wykonywania jakichkolwiek zabiegów w rezerwach cisowych prowadzi do trudności w procesie naturalnego odnawiania się i do stopniowego wypierania cisa przez gatunki konkurencyjne. Z tego powodu już od kilku lat, z własnej inicjatywy leśników, prowadzona jest czynna ochrona cisa poza rezerwatami poprzez nasadzenia o charakterze zachowawczym na powierzchniach leśnych.

Obecnie wdrażany jest program ochrony i restytucji cisa pospolitego w oparciu o Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 30.06.2006 r.

Cis pospolity

Na obszarze Nadleśnictwa Jamy, w latach 2007-2013, realizowany jest regionalny program restytucji cisa pospolitego, który polega na sadzeniu sadzonek cisa wyhodowanych z nasion pochodzących z rezerwatu przyrody „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” w Wierchlesie. Młode cisy wysadzone są w formie kęp na łącznej powierzchni 16,45 ha.

W oddziale 175j posadzono w 2010 roku 900 sztuk 3-letnich sadzonek cisa na powierzchni 0,6 ha, które w tym miejscu znajdują dobre warunki do rozwoju.

Huby na pniu martwego drzewa

Martwe drzewa w lesie

Obumarłe drzewa w lesie spełniają wiele pozytywnych funkcji. Stanowią m.in. rezerwuár materii organicznej, dzięki czemu wpływają na zwiększenie różnorodności biologicznej.

Są miejscem bytowania ogromnej ilości organizmów. Tzw. „martwe drewno” stanowi środowisko życia dla około 1500 gatunków grzybów, 1300 gatunków owadów i 100 gatunków kręgowców. Dziuple zasiedlane są przez ptaki i ssaki, np.: dzięcioły, sowy, nietoperze, wiewiórki. Na konarach buduje swoje gniazda wiele ptaków, w tym gatunki objęte ścisłą ochroną, m.in.: bocian czarny, bielik, orlik krzykliwy, myszółw. Korę zasiedlają liczne mszaki i porosty. Liczba gatunków, dla których stare drzewa są środowiskiem życia, nie zmniejsza się po ich obumarciu, zmienia się natomiast ich skład gatunkowy – dominują przede wszystkim grzyby. W wyniku rozkładu materii organicznej tworzą się stopniowo dogodne warunki dla rozwoju roślin naczyniowych: pokrzywy, konwalijski dwulistnej, szczawika zajęczego, czy psianki słodkogórz i innych.

Martwe drzewa nie są, wbrew ogólnej przyjętej opinii, wyłącznie szkodliwych dla lasu owadów i grzybów, ale stanowią ważny element zwiększający naturalną, biologiczną odporność drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Przykładowo jedna 400-letnia dagleż po obumarciu oddziałuje na środowisko leśne jeszcze przez następne 200-250 lat.

Martwa brekinia z dziuplami wykutymi przez dzięcioła